

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ÇEVRE KORUMA ve KONTROL DAİRESİ BAŞKANLIĞI
SAĞLIKLI KENTLER PROJE KOORDİNATÖRLÜĞÜ

izmir kent sağlık profili

HAZIRLAYANLAR*

Proje Uygulama Komisyonu

Koordinatörler

Proje Ofisi

Çalışma Grupları ;

Çevre Sağlığı & Kentsel Çevre

Doğal Çevre

Eğitim

Enerji Kullanımı

Güvenlik

Halk Sağlığı

Kentsel Altyapı

Kültür & Sanat & Spor & Turizm

Konut

Nüfus & Göç

Planlama & İmar

Sanayi & İstihdam

Tarım

Ticaret

Toplu Ulaşım, Yayalar & Bisiklet

Editörler

İZMİR, 2009

* isimli tam liste için bakınız sayfa 327

©2009, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Sağlıklı Kentler Proje Koordinatörlüğü çalışmasıdır. Kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Ayrıntılı bilgi için:

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Sağlıklı Kentler Proje Ofisi,
Kültürpark Fuar Alanı Lozan Giriş No: 1 Alsancak / İZMİR, Türkiye
Telefon : +90 232 441 56 63
Faks : +90 232 441 56 42
İnternet Adresi : <http://skpo.izmir.bel.tr>
E.posta : saglikkentler@izmir.bel.tr

ISBN: 978-975-18-0111-1

1. Basım, 1.000 adet, İzmir, Mart 2009

Basıma hazırlanış tarihi : 15 Ocak - 21 Aralık 2008

Grafik tasarım ve basım yeri:

İmaj Basım Yayın Reklamcılık ve Tic. Ltd. Şti.
858 Sokak Kaptan Mustafapaşa Vakıf Çarşısı No: 6 / C Konak / İZMİR
Tel: 232 446 15 12 - 446 08 42 - Faks: 489 50 82
E-posta: info@imajmatbaacilik.com - www.imajmatbaacilik.com

Editör notu :

İzmir Kent Sağlık Profili, farklı disiplin ve kurumlardan katılımlarla oluşan 15 çalışma grubunun yoğun emeği ile uzun sürede hazırlanan ve kentimizin genel fotoğrafını görebileceğiniz bir çalışmadır. Birleştirme aşamasında, biçimsel farklılıklar olabildiğince yok edilmeye ve dil birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle Türkçenin iyi ve özüne yakın kullanımına özen gösterilmiştir. Bizim ve değerli ofis çalışanlarının yoğun emeğiyle ilgili kişi ve kurumlardan geri dönüşler, verilerin ve hesaplamaların yeniden gözden geçirilmesi, tablo düzenlemeleri, genel içerik ve düzenleme değişikliklerini içeren detaylı bir okuma-düzeltilme sürecinin izlenmesiyle profil son halini almıştır. Kuşkusuz ki bu halinde bile eksiklikler, hatalar ya da süreç içinde yaşanan bazı kısıtlılıklardan doğan iç içe geçmeler, çakışmalar vardır. Bu süreç hepimiz için büyük bir deneyim olmuş ve iki yıl sonra güncellenerek geliştirilecek olan Profilin bir adım öteye geçmesi için yardımcı olacak anahtarları sunmuştur. Önümüzdeki dönemde bu anahtarı kullanarak, eksiklikleri en aza indirilmiş, daha güncel verilerle donatılmış yeni rapor için hazırlıklara başlanacaktır. Katkıda bulunan tüm ekip üyelerine teşekkür ederiz.

"İzmir Belediye ve Yönetim Meclisleri aracılığı ile bana İzmir Hemşehriliği sanı verildiğini öğrendim."

" ... İzmir'imizin hemşehrileri arasında sayılmak bana sonsuz bir sevinç ve övünç olmuştur."

M. Kemal Atatürk

22 Eylül 1922
İzmir Halkına gönderdiği mektuptan

Bilindiği gibi içinde bulunduğumuz yüzyılda hiç bir dönemde görülmemiş bir hızda toplumsal, ekonomik, siyasal düzlemler başta olmak üzere hayatın tüm alanlarında değişimlere tanık olunmaktadır.

Yaşanan hızlı kentleşme, kentte yaşayanların daha modern, sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürdürebilmelerine yönelik arayışları, kent sağlığı, sağlıklı kentler ve kentsel haklar gibi kavramları ön plana çıkartmaktadır.

Genel olarak kentler, insanların ortak yaşamlarından doğan ve onların yaşam biçimleri ile şekillenen, tarihi, sosyal, kültürel, siyasi ve teknolojik öğeleri bünyelerinde barındıran mekânlar, uygarlığın, gelişmenin, refahın, estetiğin ve kültürün merkezi olarak bilinmektedirler.

Bu tanımlama bize iyi bir kentin nasıl olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu genel değerlendirmeler ışığında yaşadığımız kente, ünlü tarihçi Herodot'un "en yüce gök kubbenin altında dünyanın en güzel ikliminde kurulduğunu" belirttiği İzmir'e baktığımızda; 8500 yıllık geçmişiyle tarihinin her döneminde önemli bir yerleşim yeri, canlı bir ticaret, kültür ve sanat merkezi olmuş muazzam bir kent olduğu görülmektedir. Günümüzde de Ege'nin, hatta Akdeniz'in yıldızı ve incisi olarak anılmaktadır.

Ancak, İzmir'in sosyoekonomik gelişmişliğinin ve gelişme potansiyelinin yoğun göç almasına neden olduğu, bu yoğun göç olgusunun; hem eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve kentsel alt yapı alanlarında yatırım ihtiyacını arttırdığı, hem de Kentin mekansal gelişimini olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir.

Vatandaşlarımıza daha sağlıklı ve yüksek refah seviyesinde bir yaşam standardı sağlamak idarenin en önemli görevi, sosyal devlet olmanın da gereğidir. Ancak, bunun yeterli olamayacağı görülmektedir.

Bu güzel ve tarihi kenti yaşanır halde tutabilmek, vatandaşların daha çağdaş, sağlıklı, güvenilir ve huzurlu mekanlarda insanca yaşayabilmelerini sağlamak, merkezi ve yerel yönetimle beraber İzmir'de yaşayanların, sivil toplum kuruluşlarının, özel sektörün, bireysel ve toplumsal role sahip herkesin yani ilgili tüm aktörlerin görev ve sorumluluklarının bilinciyle hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır.

Böyle bir yaklaşımla yola çıkıldığı takdirde; İzmir'in, orta vadede yaşam kalitesi yüksek bir kent olarak diğer dünya kentleri ile yarışabilir hale geleceğine inanıyorum.

Diğer taraftan mevcut sorunlarla baş edebilme kabiliyetinin geliştirilmesinin tek başına yeterli olmayacağı, kentin bir vizyonunun, bir hedefinin olması gerektiği gerçeğinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Zira hızlı dönüşümlerin yaşandığı günümüzün küreselleşme sürecinde rekabet gücüne sahip, yaşam kalitesi yüksek kentler ön plana çıkmakta, bu gelişmelere ayak uyduramayan kentler ise önemsizleşerek yoksulluğa mahkum olmaktadır.

Bu bakımdan İzmir'in hedefi; uluslararası tanınırlığa ve her alanda rekabet gücüne sahip, yaşam kalitesi yüksek bir dünya kenti olmalıdır. Sağlıklı Kentler Projesi gibi projeler İzmir'i bu hedefine daha da yakınlaştıracaktır.

Proje'nin uygulamaya geçirilmesi çalışmaları, kurumlar arasında uyum, koordinasyon, destek ve yardımlaşmanın güzel bir örneğini teşkil etmektedir. Bu tür entegre yaklaşımların, kent sağlığı ile ilgili faaliyetlerin gelişimini kolaylaştıracağı, bunun da İzmir'in gelişmesinde ve kalkınmasında önemli bir merhale olacağı değerlendirilmektedir.

Tarih boyunca değişimin ve ilklerin öncüsü olmuş İzmir'in, imkan ve kabiliyetleriyle, yaşam kalitesi yüksek bir dünya kenti olacağına ve İzmir'in, bunu başaracağına olan inancım tamdır.

Bu vesileyle kentin sağlığını etkileyecek konularla ilgili tüm verilerin derlenip değerlendirildiği İzmir Kent Sağlık Profili'nin hazırlanmasında emeği geçen kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelerimize, meslek odalarına sivil toplum kuruluşlarına teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla...

M. Cahit KIRAC
İzmir Valisi

Dünyanın en köklü kültürlerine yaklaşık 8500 yıldır ev sahipliği yapan İzmir; "Tarihin babası Homeros'un doğduğu, tıp biliminin babası Hipokrat ve eczacılığın babası Galen'in dünyaya seslendiği; ameliyat malzemeleri, şırınga ve şifalı termal sularla tedavinin ilk uygulandığı kenttir.

Bugün İzmir, laik ve demokratik yapısı, renkli kültür mozaiği, Avrupa'ya dönük yüzü, ve girişimci gücü ile dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden birisi durumundaki Türkiye'nin önde gelen kentlerinden birisidir.

Günümüzde kentleşmenin artması ve yoğun göçler nedeniyle, kent ve kentli sağlığı, dünya gündeminin öncelikli konularından biri haline gelmiştir. Kentlerdeki nüfus yoğunluğunun beraberinde getirdiği yetersizlikler, insanların sağlıklı koşullarda hayatlarını sürdürebilmesi için alınması gereken önlemlerin önemini daha da artırmaktadır.

Yoksulluk, şiddet, kirlilik ve sağlıksız yerleşim planlaması olarak sıralayabileceğimiz olumsuzluklar, kentimiz için olduğu gibi dünyamız için de giderek artan bir tehdit oluşturmaktadır.

Tüm bu sorunların üstesinden gelebilmek için sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda, "kentteki tüm bireylere yüksek standartlı bir yaşam sağlamak ve her alanda sağlıklı kentler yaratabilmek" için yoğun biçimde çalışan Dünya Sağlık Örgütü, Sağlıklı Kentler projesi ile kentte yaşayanların "kentlin olanaklarından eşit biçimde yararlanmasını" hedeflemektedir.

Özellikle yerel yönetimlerin bu konuda yapmaları gereken önemli çalışmalar vardır. Kentte yaşayan vatandaşların, ulaşım, barınma, beslenme, eğitim ve sağlık gibi temel gereksinimlerinin yanı sıra; kültür, sanat, spor gibi sosyal alanlarda da ihtiyaçlarının giderilmesi için altyapıların sağlanması gerekmektedir. Bu ihtiyaçların giderilmesinin süreklilik arz etmesi ve yaşam kalitesinin artması için çığa her zaman daha yukarıda tutulmalıdır.

İzmir Sağlıklı Kentler Projesi, Türkiye'deki benzerleri arasında bazı konularda ilk uygulamaları da gerçekleştirmektedir. Projenin sürdürülebilirliğinin sağlanması için Valilik ve üniversitelerle yazılı proje ortaklığı, ilk kez İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

Kamu politikalarının belirlenmesinde sivil insiyatifin desteğini alma konusunda da yine İzmir öne çıkmaktadır. Üniversitelerden akademisyenlerin, uzmanların, sivil toplum örgütü üyelerinin ve meslek odaları temsilcilerinin yer aldığı 128 kişilik gönüllü ordusu, ortak akli yakalamaya çalışarak yaşadıkları kente sahip çıkmışlardır.

Bu çalışma, kent hakkında bilgi edinmek ve politika - strateji belirlemek isteyenlerin yanı sıra, uygulayıcıların ve araştırmacıların da başvurabileceği bir kaynak niteliğini taşıyacaktır.

"Herkes için sağlık" temasıyla aday olduğumuz EXPO 2015'te ipi göğüsleyen taraf olamasak da, İzmir'i "bölgenin en önemli sağlık merkezlerinden biri" haline getirme hedefinde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Kentimizin Sağlıklı Kentler Projesi misyonu ile bire bir örtüşen bu tema sayesinde, dünyanın pek çok az gelişmiş ülkesinde yaşananlar başta olmak üzere, sağlık konusundaki küresel sıkıntılar kamuoyunun gündemine getirilmiştir. Bu da küçümsenemeyecek bir başarıdır.

İzmir Kent Sağlık Profilinin oluşmasında Belediyemizin duygu, düşünce ve heyecanını paylaşan, uzmanlık alanları ile ilgili birikim, deneyim ve özverili çalışmaları ile katkıda bulunan meslek odalarımızın, ilimizdeki üniversitelerin ve tüm kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerine içtenlikle teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla...

Aziz KOCAOĞLU
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı